

Bröllopsmysteriet – svensk översättning

Föreläsning av kardinal Angelo Scola

Nordische KATHOLICHE FAMILIENKONGRESS

AMORE E VITA

Jönköping, Freitag, 14 Mai 2010

IL DISEGNO DI DIO PER L'uomo E La Donna NEL Sacramento DEL
MATRIMONIO.

Il Mistero nuziale e la Cultura contemporanea

(Den officiella texten är det italienska originalet. Originalet och översättningarna får ej tryckas och publiceras utan särskilt tillstånd).

**”Guds plan för mannen och kvinnan i äktenskapets sakrament.
Bröllopets mystik och samtida kultur.”**

+ Angelo kardinal Scola
Patriark av Venedig

Innan jag går in på det tema som arrangörerna av denna kongress har gett mig, som handlar om Guds plan med tanke på förhållandet mellan man och kvinna i äktenskapets sakrament, skulle jag vilja hälsa er alla med särskild värme och tacka Hans Excellens Biskop Anders Arborelius, som i slutet av juni 2008 inbjöd mig att delta i detta möte för familjer.

Jag vill också tacka den ständige diakonen Göran Fäldt som har varit i kontakt med mig under denna period av förberedelser och fru Antonella Larsson som vidtagit åtgärder för att så väl organisera min resa till Sverige.

Min närvaro här har två skäl för mig personligen.

Det första skälet är att ett utbyte av gemenskap i den alltmer förföljda kyrkan är nödvändigt, och att det också ligger en stor skönhet i ett möte som detta. De döptas gemenskap är ett säkert tecken på behovet av enighet: "Då skall världen tro" (Joh 17: 21).

Det andra skälet är en övertygelse som kraftigt underströks av Benedict XVI vid de nordiska biskoparnas Ad limina besök i Rom, då han särskilt hänvisade till denna kongress. Påven talade om "familjens grundläggande betydelse för livet i ett sunt samhälle", vilket innebär en fördjupning och en breddning av "äktenskapets institution och den kristna idén om mänsklig sexualitet" (1). Dagens människa - den så kallade post-moderna

människan - har just i dessa tider svårt att orientera sig och törstar efter sanningen. Det är därför den moderna människan behöver möta män och kvinnor som kan vittna om sin entusiasm över det som är unikt och vackert i äktenskapets sakrament.

Jag behöver ge en mycket kort definition av den fråga vi strax ska ta itu med. Min föreläsning kommer, som jag tror att titeln visar, att ge en antropologisk ram av grundläggande karaktär. Av denna anledning kommer inte enskilda etiska och rättsliga problem in här. De skulle behöva behandlas på annat sätt eller i studiegrupper. Jag kan inte heller gå in på frågor som ibland ser mycket olika ut i länderna i norra Europa jämfört med Italien.

Det finns en tredje punkt som jag inledningsvis vill nämna. Det gäller vissa svårigheter som bottnar i själva temat för min föreläsning. För att penetrera dessa problem skulle jag kanske föreslå - om det alls är möjligt med allt annat arbete ni har - att bilda studiegrupper och kanske göra en del arbete hemma i era församlingar.

1. Kärleken, äktenskapet och familjen sätts på prov.

Till att börja med bör vi utgå från den verklighet vi har erfarenhet av i våra euro-atlantiska samhällen. Det nuvarande kulturella klimatet behandlas nu ofta som en post-modern kategori. Självklart innehåller detta begrepp ett flertal betydelser, och vi kan inte sammanfatta dem alla här. Men jag tror att några av dem kommer till uttryck som är ganska lätta att observera.

För det första har vi fått en situation av avancerad sekularisering. Uppenbarligen är sekulariseringen inte densamma i alla länder. Man kan alltså inte dra omedelbara paralleller mellan era länder och till exempel Italien. Eller mellan Italien och Frankrike och Tyskland. Jag tror dock att det finns en gemensam kärna av sekularisering i alla euro-atlantiska samhällen, som den kanadensiske filosofen Charles Taylor (f. 1931) kallar *sekularisering* 3. Enligt den betraktas tron på Gud som ett alternativ bland andra. Det handlar om en övergång från ett samhälle, där det ansetts vara "praktiskt taget omöjligt att inte tro på Gud, till ett samhälle där detta bara är en mänsklig möjlighet bland andra", även för de mest hängivna troende.

Det andra typiska kännetecknet för vårt post-moderna samhälle, som inte är helt skilt från det föregående, är att människan i dag ofta vill betona, att den enskilda valfriheten som sådan står som typ för all frihet. Den enskilda valfriheten har därmed skilts från allt som kan beskrivas som objektivt gott.

Den tredje bilden är en ny och unik kombination, som har uppnåtts

under de senaste två århundradena, mellan vetenskap och teknik, särskilt inom biologin och alltmer inom neurovetenskapen. Det har inneburit en mycket stor förändring av synen på vår omvärld. Sanningen framgår inte längre i samspelet mellan intellekt och "sak" (*adaequatio rei et intellectus*), inte ens på gränsen till det som kan konstateras empiriskt. Sanningen reduceras till det tekniskt möjliga. Detta leder till den farliga ekvationen, "du kan, alltså måste du" (*det teknologiska imperativet*).

Sammanflätningen av dessa faktorer har också radikalt förändrat det sätt på vilket människan ser sig själv. I sin tur ger det upphov till nya situationer och förändringar, också i det som rör kärleken och familjen. Realiteter som skilsmässa, ogifta par, samkönade par, singleskap, preventivmedel, abort, assisterad befruktning, möjligheten till prenatal eller pre-implantation diagnos, kloning, även homosexualitet, allt detta som nu hör till kärlekens, äktenskapets och familjens område ger upphov till en serie av nya separationer, dels mellan att vara par och att vara föräldrar, dels mellan föräldraskap och fortplantning, dels mellan den könsneutrala familjen och familjer grundade på sexuell skillnad. Dessa förändringar begränsar sig inte till den privata sfären, utan griper på samma sätt in i det civila livet. I varierande grad, beroende på skillnader mellan olika länder i det euro-atlantiska området, garanterar lagstiftningen rättssäkerhet för allas "önskan" inom ämnet och förlänger den dessutom på obestämd tid genom möjligheterna till tekniskt-vetenskaplig utveckling.

Ur detta sammanhang vill vi ta upp ett antal frågor kring betydelsen av den sexuella skillnaden: bör kärlek och fertilitet anses vara ett problemområde som i realiteten ska kunna behärskas, eller är frågan kanske redan löst - eller har kärlek och fertilitet ett absolut värde? Är dessa tre faktorer, tagna som ett enda sammanhang, alla viktiga för upplevelsen av äktenskap och familj? Förtjänar enheten mellan kärlek och fertilitet att underhållas och medvetet eftersträvas för att varje person i frihet ska kunna välja det som är bra med tanke på hennes eget bästa? Är familjen, som bygger på ett äktenskap i livslång trohet och öppet för ett offentligt liv mellan en man och en kvinna, verkligen ett lämpligt sätt att bidra till hela människans personliga utveckling? När man kommer till era länder och tänker på den mångfald världsbilder som finns här, frågar man sig om de människor som lever i dessa länder kan leva ut mångfalden inom själva familjen på positivt sätt, just med tanke på skillnaderna mellan troende och icke troende och mellan de olika kyrkliga och religiösa tillhörigheterna som i praktiken måste ge upphov till ett stort antal ekumeniska och interreligiösa äktenskap.

Står vi egentligen inte i vår tid inför en annan fråga som sammanfattar de brännande frågor vi varit inne på, och som vi på ett eller annat sätt nu måste försöka besvara? Frågan kunde lite tillspetsat lyda så: "*Vilka vill*

vara det tredje årtusendets människor?” Ända fram till hösten 1989 då murarna föll mellan Europas politiska system och ideologier kan vi i alla fall klart urskilja olika argument om vem människan egentligen är (se Johannes Paulus II). Detta stridsämne – människan – förblev dock på något sätt identifierbar. I den tid som vi nu lever förefaller däremot mycket ha förlorats i förståelsen av vem och vad människan egentligen är.

Den post-moderna människan vandrar på två vägar i sökandet efter ett svar. På den första av dessa två vägar vill hon ”vara bara sitt eget experiment”, som en tysk vetenskapsfilosof uttrycker det. Denna människa i vår nutid har tröttnat på att tala om begreppet person med en okränkbar värdighet som grundar sig på absoluta och universella principer!

Den andra vägen leder i stället till en omprövning av dessa grundprinciper utifrån personens rationella karaktär och hennes förmåga till gemenskap med andra människor.

Om man i dagens värld alltså står vid detta vägskäl, måste vi betona att kyrkan är kallad till en ny evangelisation, något som vårt möte kommer att bekräfta. Den nya förkunnelsen av evangeliet kommer att lysa igenom med sitt rätta ansikte, Jesus Kristus, han som är *Lumen gentium*, folkens ljus. Evangelisationen måste genom sin inneboende kraft visa på vilket sätt händelsen Jesus Kristus är samtida med människor i alla tider genom den enhet av själ och kropp (*corpore et anima unus*, GS 14.) som finns i Honom. Genom Honom blir sedan allt genuint mänskligt som flödar ut från ett liv i äkta äktenskaplig förening, det vi kallar bröllopsmysteriet, kanaler som Kyrkan använder sig av som Moder och Lärare för att ha omsorg om både människorna, samhällena och nationerna. Till detta bröllopsmysterium hör den sanna tillgivenheten, kärleken, äktenskapet, familjen, moderskapet, faderskapet, broderskapet, vänskapen, liksom också den invigda jungfruligheten och celibatet.

Men det finns också en annan anledning, kanske mindre uppenbar vid första anblicken, men lika avgörande, som visar att äktenskapet är förankrad i kyrkans väsen. Beviset ligger i det bibliska språk som används vid vigseln, som i sin grundmening är samma språk som använts av fäderna, av heliga människor, ja rent allmänt av en hel tradition kristet tänkande. Detta den Heliga Skrifts språk beskriver med djup intensitet och med olika accenter de högre mysterierna av vår tro. Kristi eget förhållande till sin Kyrka formas genom eukaristins och dopets sakrament. I eukaristin återlöses vi av Kristus i hans kropp och blod och blir helt och hållet bröder och systrar. I det heliga dopet inlemmas vi med Kristus och blir Guds barn i Sonen. Denna relation mellan Kristus och hans Kyrka uttrycks i efesierbrevet som ett verkligt tecken på äktenskap.

Om vi nu bara går igenom listan på dessa teman inser vi utan större svårighet att det som står på spel här inte bara gäller konsekvenserna i det

dagliga kristna livet, även i dess intimaste aspekter, utan också hur vi förstår vår tro och vårt medlemskap i Kyrkan.

2. Bröllopsmysteriet som består i sexuell skillnad, självutgivande och fruktsamhet.

Det mest gångbara sättet att arbeta med de problem som vi beskrivit är att studera dem genom bröllopsmysteriets lins, i dess tre inbördes relaterade aspekter sexuell skillnad, självutgivande och fruktsamhet. Uttrycket bröllopsmysterium uppenbarar faktiskt kärlekens djupgående natur genom att det hjälper oss att se hur ”jaget”, ”den andre” och enheten mellan de två förenas i ett enda område. Mysteriet går raka vägen till den mänskliga naturens hjärta och är gemensamt för alla, när och var det än utspelas. Det faktum att det är ett mysterium innebär inte att vi skulle vara oförmögna att veta någonting om det. Om vi antar att det bara skulle finnas en dimension där en människas frihet kan förhålla sig till det oändliga, så innebär det att en för alla tider giltig definition inte kommer att stå oss till buds. Evdokimov skriver med hänvisning till detta förhållande: ”Ingen av diktarna eller tänkarna har funnit svaret på frågan ”Vad är kärlek”? /.../ Vill vi fånga ljuset? I så fall kommer vi att låta det rinna ifrån oss mellan fingrarna.” Låt oss därför kort undersöka de tre delar som tillsammans utgör bröllopsmysteriet och då komma ihåg att de aldrig kan skiljas från varandra. Var och en tagen för sig drar alltid med sig de andra två delarna till en helhet.

a) Den sexuella skillnaden

Temat sexuell skillnad, bröllopsmysteriets första dimension, utvecklades av Johannes Paulus II:s läroämbete i syfte att för att närmare utforska *Humanae Vitae*s profetiska karaktär i *Katekesen om mänsklig kärlek*. Detta studium togs nyligen upp igen av Benedikt XVI i *Deus Caritas Est*.

Med utgångspunkt i de två versionerna om människans skapelse i Första Mosebok (Gen 1:27 och Gen 2:18-25), identifierar påven Wojtyła den mänskliga naturens två kön som en grundläggande antropologisk dimension. Människan som individ existerar alltid och endast som manlig eller kvinnlig.

Vad tyder detta faktum på? Det tyder på att ingen människa på ett uttömmande sätt kan se sig själv som hela människan, eftersom han eller hon alltid kommer att vara medveten om ett andra sätt att vara. Människan kan inte existera "ensam" (Gen 2:18), utan alltid i relation. På så sätt är hon medveten om sin begränsade natur, men upptäcker samtidigt sin kallelse att vara öppen för en annan.

Det är viktigt att betona att sexuell skillnad inte är godtycklig. Påven Johannes Paulus II understryker att den är en integrerad del av människan som skapad till Guds avbild och likhet. Han säger att människan har blivit Guds avbild, inte bara genom sin mänsklighet, utan också genom den gemenskap av personer som redan från början formar man och kvinna.

Förhållandet mellan män och kvinnor bör därför betraktas samtidigt utifrån de två kategorierna identitet och skillnad. Medan det förstnämnda är relativt lätt att acceptera på grund av den personliga mänskliga naturen och den därav följande lika värdigheten mellan man och kvinna (båda är också människor), är det sistnämnda inte utan problem, som man tydligt kan förstå, när man känner till den nutida kulturens svårigheter att tänka i termer av sexuell skillnad.

Förhållandet i fråga handlar inte om en enklare fråga om könsroller och kan inte heller reduceras till en fråga om komplementaritet, som i fallet med en förlorad identitet (förlorad på grund av en svartsjuk gud) genom en sammanslagning av två halvor, som Aristophanes föreställde sig i Platons *Symposium*. Å andra sidan handlar det inte bara om relationen mellan man och hustru, utan om alla relationer där människans jag är djupt involverad, som den mellan bror och syster, mor och barn, far och dotter och så vidare. Rätt förstådd visar sig den sexuella skillnaden vara individens ursprungliga sätt att i sin kropp och sin själ komma i kontakt med verkligheten.

Medvetenhet om att mannen och kvinnan alltid befinner sig i den sexuella skillnadens sammanhang skapar en ständig öppenhet för andra och visar en väg till självkänedom. Här kan man inse att skillnaden (*differre* - föra samma sak eller någonting åt ett annat håll) aldrig kan avskaffas. Det är en unik dimension av den egna personen.

b) Att vara öppen för den andre som själutgivande.

Beträffande den sexuella skillnaden finns det en lång erfarenhet att öppenhet för de andre kan anta en form av självutgivande. Vi kan nu mot denna bakgrund förstå att det finns ett samband mellan bröllopsmysteriet och äktenskapets sakrament. Vi finner det yttersta motivet till detta samband i det språk Bibeln använder för att tala om bröllopet.

Den teologiska traditionen erbjuder oss ett sätt att tänka i samband med texten i Efesierbrevet 5: 21-33. I denna text är den mänskliga erfarenheten av kärlek mellan makarna grundad på sexuell skillnad och ytterligare förklarad genom analogin mellan makarnas inbördes kärlek och Jesu Kristi kärlek till kyrkan, som i kraft av äktenskapets sakrament omsluter de kristna makarna.

Låt mig vara tydlig: sakramentet är inte ett tillägg till ett naturligt faktum utan förklarar det mer ingående. Det är därför Paulus uppmanar makarna att fira bröllop, eftersom de vet att deras kärlek måste vara total, personlig, återlösande och reproduktiv. Och det är ett faktum som också gäller makar som är döpta medlemmar i olika kristna traditioner, eftersom de "i kraft av sitt dop, faktiskt redan ingår som makar i Kristus med kyrkan och har med rätt avsikt accepterat Guds plan för äktenskapet."

För att vara på höjden av sin kallelse måste mannen och kvinnan vara trogna varandra och öppna för nytt liv i sin förening som har sin grund i sexuell skillnad. Detta framgår av den Katolska kyrkans katekes, där det talas om äktenskapets gåvor och krav. I det här fallet är det av avgörande betydelse att rätta till ett allvarligt missförstånd. Dessa gåvor och krav är inte kvaliteter som tillförs kärleken mellan mannen och kvinnan. De utgör kärlekens väsen. Om det inte finns någon trohet och fruktbarhet går det aldrig tala om riktig kärlek. De har inte lagts till genom Kyrkans föreskrifter för att tvinga fram en viss återhållsamhet i kärlekens fria uttryck. De är tillgångar som dras fram ur den mänskliga kärlekens djupa natur. Det är viktigt att ömt vårda dem och alltid visa deras betydelse, även om sedvänjor och samtidens kultur i grunden ifrågasätter dem.

Låt oss se kortfattat hur det hänger ihop.

I en av sina sista böcker beskriver den store katolske filosofen Jean Guitton med stor självironi sin död, sin begravning och Guds lag i sitt liv. Föreställ er hans själ, skild från kroppen, i dialog med filosofer, poeter, påvar och politiker. I den dialog som rör kärleken och där Guitton talar med sin hustru och poeten Dante, finner vi denna briljanta utsaga: "Vissa gifter sig för att de älskar varandra, andra slutar med att älska varandra, därför att de har gift sig. Det är bra att det finns både det ena och det andra i ett äktenskap." - "Varför började ni till slut älska varandra när ni hade gift er?" - "Kanske behövde vi fortsätta vårt förhållande?" föreslog Guitton. Hans hustru svarade: "Det måste finnas något mer, om det gäller kärleken." - "Marie-Louise, vad är detta *något mer*?" - "Det måste avse tiden och evigheten".

Det finns ingen kärlek som inte önskar att det ska vara "*för evigt*". Detta har något att säga om fenomenet förälskelse, när den uttalas och hörs med hela sitt allvar. Det är en del av deras upplevelse som äger kärleken, att de vill överlämna sig själva utan tidsbegränsning. Och det är just deras erfarenheter som har älskat, att de vill uppleva kärlek som aldrig tar slut. I mitt pastorala arbete har jag alltid vänt mig till unga människor på detta sätt: "Om ni säger att ni verkligen älskar varandra utmanar jag er med frågan, om ni kan säga det till varandra utan att lägga till "*för evigt*"." Detta "*för evigt*" är kärlekens väsen. Den geniale Shakespeare har uttryckt det, när han ilsket brister ut i en liten vers i en sonett: "*Love is not love/ which alters when it alteration finds, or bends*

with the remover to remove./ O no, it is an ever fixed mark ”, svenska tolkningar, ”Kärleken är svag om den tar skada när den ena grälar och om förändring drabbar den en dag, nej, den ska lysa som en båk i natten”. - ”Kärlek är inte kärlek/ som ändrar sig när den förändring finner/ eller böjs med den som ansar. / O nej, det är ett stadigt fästare märke ”. (engelskan från Sonnet 116, Oxford World Classics, 2002).

Om detta stämmer överens med alla erfarenheter av förälskelsen, borde den desto mer vara närvarande *för alltid* i kärleken hos dem som gifter sig och hos kristna makar. Uppmaningen i episteln till efesierna, *"så som Kristus har älskat kyrkan och utlämnat sig själv för den för att helga den genom reningsbadet i vatten och genom dopordet. Ty han ville själv låta kyrkan träda fram till sig i härlighet utan minsta fläck eller skrynkla; helig och felfri skulle den vara"* (Ef. 5: 25-27, Bibel 2000) gör det omöjligt att ha kärleken bara för en tid. Inte bara av det skälet att Kristi offergåva leder ända fram till offret av sig själv på Kalvarieberget, utan också, och framför allt, eftersom mannen också *"på samma sätt är skyldig att älska sin hustru som sin egen kropp. Den som älskar sin hustru älskar sig själv"* (Ef 5:28, Bibel 2000) som bygger på det faktum att *"ingen har någonsin avskytt sin egen kropp, utan man ger den näring och sköter om den så som Kristus gör med kyrkan"* (Ef 5:29, Bibel 2000). I kärlekens sfär förlorar tiden sin nedbrytande kraft och blir ett föregripande av evigheten. Makarnas trohet är ett underbart exempel på Jesu inbjudan att förlora sitt eget liv för att vinna det. Livet är oss givet för att vi i vår tur ska ge det vidare. Att förneka detta är att ge liv bara för en tid och att stjäla liv.

Av det ovanstående förstår vi bättre vad som avses, när kyrkan upprepar Herrens föreskrift *"Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt"* (Mt 19:6). Versen betonar att människors beslut att leva i kärlek framkallar en önskan att fortsätta Guds verk, som har skapat oss till män och kvinnor. I motsats till det som den samtida kulturen verkar antyda, är föreningen *för evigt* inte en börda som läggs på vår frihet, utan en förutsättning för att kunna genomföra uppgiften. Oupplösligheten står för möjligheten att friheten helt kan fullbordas. På liknande sätt bidrar den till längtan efter att bli älskad och att få älska och till att göra Faderns ursprungliga plan för äktenskapet transparent. Detta är inte resultatet av en högre etisk kapacitet hos makarna. Fullkomligheten är möjlig endast om mannen och hustrun lever sitt dagliga förhållande som ett sakrament, som en konkret form av att vara sin egen huskyrka. På denna nivå förstår vi vikten av att makarna lever ett intensivt sakramentalt liv. Sakramentets nåd ökar hela tiden medvetenheten om dopet och tillhörigheten till Kristus. Och utifrån centrum ges fritt stor möjlighet till ömsesidigt åtagande genom erfarenheten av förlåtelse.

c) Fertiliteten - fruktsamheten

För att upptäcka vart kärleken i alla dess aspekter till slut leder oss måste vi gå tillbaka till dess ursprung. Vi utgår då från den sexuella skillnaden som en första faktor för att förstå den tredje faktorn, bröllopsmysteriets fruktbarhet, som måste ses som följd av en överlåtelse av sig själv som gåva.

Till att börja med påminner vi oss om att personen ”jag” står i relation till personen ”du”. Att vara öppen mot den andre är konstitutivt för den andre personens identitet. Genom att brudgummen och bruden ger sig till varandra på grund av sexuell skillnad och blir ett kött, öppnar de sig helt för fortplantning och alstrar ett barn. Vi måste här förstå att de två, inte ens i den äktenskapliga föreningen, smälter samman till en enhet som omfattar båda två. De är, och fortsätter att vara, olika personer som i ren och full gemenskap skapar en tredje person. Med tanke på alstrandet av en tredje person lär den store schweiziske teologen Hans Urs von Balthasar mycket passande ha sagt, att ”två personers förening i en enda kropp, och den frukt denna förening ger upphov till, innebär att tidsaspekten förts in i den äktenskapliga akten”. Detta uttalande är ett argument för den profetiska kraften i *Humanae Vitae*. Alstrandet av barn, med allt vad det innebär av fostran och utbildning som fascinerande äventyr, uttrycker den fulla innebörden av ett äktenskap.

Jag vill för övrigt gärna tillägga, att en djup erfarenhet av den äktenskapliga kärleken kan skapas också i ett interreligiöst äktenskap, om makarna är medvetna om de svårigheter som kan finnas, och om de fullt ut kan respektera giltiga normer.

3. Bröllopsmysteriet som svar på frågan om människans kärlek i den post-moderna kontexten.

Vi kan meditera över bröllopsmysteriet som en förståelsegrund för äktenskap och till slut bilda oss en uppfattning om Guds plan för mannen och kvinnan. Vi ser då att de tre begreppen sexuell skillnad, självutgivande och fertilitet är jämförbara med den längtan efter lycka, som alltid finns hos varje mänsklig varelse.

I ljuset av detta kan vi tydligt se hur samtidens tänkande om den kristna visionen och om kyrkans undervisning inom temat mänsklig kärlek i själva verket syftar till en reduktion av kravet på fullkomlighet (*Om du vill bli*

fullkomlig", Mt 19:21) som ligger djupt hos varje människa. Detta kommer av att själva längtan och den uppgift som måste höras till varje längtan eller önskan har skilts åt. Det som blir lidande av detta är den mänskliga friheten, eftersom ingen längre förstår på vilket sätt friheten kan få människans obegränsade kraft att bli verklighet. Vad vi i stället ser är illusionen att människan kan svara mot en oändlig serie av konkreta begär och bara tillfälligt kunna tillfredsställa dem. När det gäller effekterna av sexuell kärlek hjälpte mig ett geni som Albert Camus att förstå, att "män och kvinnor antingen sliter varandra i stycken i den s.k. kärleksakten eller tvingar sig till en lång och utdragen vana för två" (*La Peste*, 1947). Om en man och kvinna avstår från någon av kärlekens tre dimensioner i den förenande akten, kommer deras förening sannolikt minska förmågan att ge varandra njutning. Till slut blir allting bara tråkigt. Det är bara om kärleken förstås i alla sina aspekter, och som en medverkan i Guds plan för människans frihet, som dagens förhärskande invändningar kan få ett väl underbyggt, kristet motiverat svar. I själva verket håller vi fast vid kyskhetens skönhet i kraft av den totala kärleken och understryker att preventivmedel aldrig kan tillåtas.

Faktum är att kärleken i sin fullhet bekräftar människolivets värdighet vare sig det nya livet kunnat leva vidare efter sin konception eller inte varit välkommet eller fötts med defekter som inte motsvarat föräldrarnas förväntningar eller varit märkt av svår sjukdom eller av extremt hög ålder. Men det vi måste genomgå i detta historiska ögonblick har också något annat säga oss. Vid första påseende och på många olika sätt tycks den mänskliga svagheten motsätta sig att ett "för alltid" skulle vara möjligt. Det förefaller också vara så att uppoffringar inte ses som något gott och att man föredrar att tänka på ett barn som "produkt" snarare än som "frukt". Men betraktad i sitt djup blir sanningen om kärleken en visshet. Som framgår av Johannes Paulus II:s undervisning måste man som giltiga erkänna kärlekens olika nivåer som är exklusivitet, trohet och öppenhet för nytt liv. Vad Påven säger i sin undervisning är att förlåtelsen är en god uppoffring och att mannen och kvinnan som välkomnar ett barn upptäcker att deras längtan är ett mål som de når fram till, bara om de ser målet som förpliktande. Det leder dem till att uppfatta sig själva som förpliktade till kärlek. Det är själva längtan efter att leva i kärlek som gör dem positiva till att ställa krav på en förpliktande trohet. Det finns en klyfta mellan storheten i den kallelse de fått och den förmåga de har att leva upp till den. Men det står i deras makt att överbrygga denna klyfta, om de låter sig övertygas av sitt ömsesidiga löfte att älska varandra tills döden skiljer dem åt. Gud som själv är trogen i sin kärlek är grunden för mannens och kvinnans ömsesidiga löfte (jfr "*Och vi har lärt känna den kärlek som Gud har till oss och tror på den. Gud är kärlek, och den som förblir i kärleken förblir i Gud och Gud i honom*" (1 Joh. 4: 16, Bibel 2000)).

4. Familjen som en privilegierad plats för bröllopsmysteriet

Som vi hittills sagt gör bröllopsmysteriets egenskaper familjelivet begripligt och möjligt att genomföra. Det bygger på en samverkan mellan två typer av relationer - en mellan makarna och en mellan generationerna och som båda har ett specifikt sätt att uttrycka kärleken. En persons identitet är direkt relaterad till var och en av dessa två. Personen erfar sedan den andra personen som ett komplement till sig själv och kan fritt växa och utvecklas i en jämvikt som ett "jag" och ett "du". Familjens styrka ligger i den fördel den kan erbjuda varje person att utveckla sin personliga identitet. Benedict XVI sade nyligen med anledning av biskoparnas i biskopskonferensen för de nordiska länderna Ad limina besök: "Barn har rätt att alstras och bäras i sin mors modersliv, sättas till världen och få växa upp inom ett äktenskap; det är genom ett tryggt och etablerat förhållande som deras föräldrar kan upptäcka sin egen identitet och utvecklas på rätt sätt som människor." Vilka vi är och vad vi tänker om oss själva grundar sig i vårt självförtroende. Med andra ord är det av största värde för den unika personligheten att få leva i och tillhöra en familjegemenskap som i sin tur hänger ihop med en hel kedja av generationer. Det grundläggande för att ett barn ska känna förtroende är att födas och växa upp inom ramen för ett familjeförhållande och bli medvetet om sin förmåga att kunna ta initiativ och att både vara älskad och att själv få visa kärlek.

Det är inom familjeförhållandena som barn kan ana löftet om den godhet och lycka som en gång blir hans eller hennes värld. Det var något som Friedrich Hölderlin kände starkt och uttryckte i sin dikt "*Floden Rhen*": «*il più lo può la nascita ed il raggio di Luce che al neonato va Incontro*» (tyskt original och övers. till engelska saknas, G. Fäldt. Möjligen: "*Birth and rays of light often welcome each other*").

Sanningshalten i dessa påståenden blir tydlig vid närmare betraktande av vissa undantagssituationer där barnet har rätt att ställa frågan om sitt ursprung. Vi tror att en sådan kritisk situation finns och omfattar hela Europa med ett ökande antal barn som påverkas av föräldrarnas separationer eller skilsmässor. Det svåraste för barnen att acceptera är förlusten av själva bindningen till den eller dem som barnen uppfattar att de kommer från. Naturligtvis har barnen också svårt att anpassa sig till föräldrarnas nya situation. Strikt och grundlig analys av detta fenomen visar emellertid att det allvarligaste hindret för barnens utveckling inte så mycket handlar om den grad av konflikt som barnen utsatts för i separationsprocessen, utan just förlusten av en slags nyckel till bandet mellan de ursprungliga föräldrarna. Ett barn är medvetet om att dess existens började genom föräldrarna och kan inte utan tröget arbete och stora ansträngningar anpassa sig till tanken att denna förening mellan föräldrarna inte skulle kunna komma tillbaka någon gång.

I en familj upptäcker och förstår människan sin egen natur som upphöjts av Gud och avsetts för relationer. Familjerna är den plats där människorna bryr sig om varandra och tar hand om varandra. Det är den första skolan där man får de första erfarenheterna av goda relationer och kan utöva sina dygder som kan utsträckas till den kristna gemenskapen och det sociala livet. Så för barnen är familjen den första utbildningsnivån och för de äldre en omistlig solidrisk omgivning. Som Kompendiet för Kyrkans sociala doktrin påpekar i n:r 238: ”Familjen är en gemenskap av kärlek och solidaritet som är unik och anpassad till att överföra kulturella, etiska, sociala och andliga värden som är väsentliga för dess medlemmars och samhällets utveckling och välbefinnande”. Familjen överför nästan som genom osmos den grundläggande moraliska erfarenheten. I denna gemenskap kan var och en erkännas för sin egen skull som en person som är öppen mot en framtid som utlovar lycka men som också kräver att man åtar sig en uppgift bland människor som lever tillsammans och med vilka man också delar lidande och svårigheter.

Innan en första kontakt etableras med övriga sociala institutioner (skola, kommun, närsamhälle), växer personen upp i en familj som sett honom eller henne komma till världen. Det är alltså genom familjen man möter samhället. Ur existensiell synvinkel, men också ur rent världslig synvinkel, är människan först far, mor, bror eller syster för att senare också bli medborgare. Men i ökande omfattning kallas också familjen att ta hand om sina äldre medlemmar och dem som inte längre är självförsörjande på grund av olika sjukdomar. Den ökade livslängden i befolkningen särskilt i norra Europa kommer att innebära nya krav. Det kan komma att visa sig att familjens unika resurs kommer att återupptäckas eftersom de frivilliga insatserna mellan generationer som avlöser varandra inte så lätt kan ersättas av andra institutioner. Det är i någon mening familjernas *raison d'être* att ta hand om hela livscykeln. Benedikt XVI underströk saken med följande ord: ”Eftersom familjen är den första uppfostraren till fred och den pålitligaste förespåkaren av social sammanhållning och den bästa plantskolan för det goda medborgarskapets sociala dygder, ligger det i allas intresse, särskilt regeringars, att försvara och stödja familjelivet”.

5. Vi är vittnen genom våra handlingar, ord och sätt att vara.

I äktenskapet och familjen upplever män och kvinnor bröllopsmysteriet vars källa är den levande Gudens, Faderns, Sonens och den Helige Andes starkt lysande kärlek. Bröllopsmysteriet kommer dock aldrig att bli abstrakt. Att förstå och kommunicera innebörden av bröllopsmysteriet är nödvändigt för att visa hur "fördelaktigt" mötet med den uppståndne Herren är för all mänsklig existens. Denna Jesu Kristi händelse måste förkunnas av personer individuellt och av personer som lever i gemenskap. Antingen är vi

kallade att vittna som individer eller som medlemmar av familjer i kontakt med samma samhälle. För att ha ett svar på de frågor som den post-moderna tiden ställt genom sin praxis är inte tydliga, sunda lärouttalanden tillräckliga. Att kommunicera ett svar kommer att kräva personlig erfarenhet. Det hör till den kristna kallelsen att som vittnen ha modet att tala inför världen, som Kristus själv gjorde vid rättegången inför Pilatus, när han sade: "*Jag har fötts och kommit hit till världen för denna enda sak: att vittna för sanningen. Den som hör till sanningen lyssnar till min röst.*" (Joh. 18:37, Bibel 2000). Vittnesbördet är trovärdigt endast om vi vandrar vid andra människors sida och uppmanar dem att fatta sina beslut, i respekt för deras frihet. Som Benedict XVI mycket starkt underströk: "Vi blir vittnen när en Annan uppenbarar sig genom våra handlingar, ord och vårt sätt att vara. Man kan säga att vittnesbörden är det medel genom vilket Guds sanning steg in i människan genom hennes historia och uppmanade dem att acceptera fritt detta radikalt nya. Genom vittnesbördet, utlämnar sig Gud själv öppet, så att säga, för risken med den mänskliga friheten." (*Sacramentum caritatis*, n: r 85). (Jfr inoff. övers., G. Fäldt: "vi blir vittnen när vi bjuder in andra att fritt acceptera detta radikalt nya genom våra handlingar, ord och sätt att vara. De kommer då att uppleva att en annan Person uppenbarar sig för dem och kommunicerar med dem, så att de själva blir vittnen för sanningen ". I detta "är Gud så att säga utsatt för risken med människors frihet".

(3 maj, 2010, G. Fäldt, översättning från den engelska översättningen till Nordiska katolsk familj kongress kan 14-16, 2010, Jönköping, Sverige)

(Från den godkända engelska daterade översättningen).